

SKARGA O STWIERDZENIE NIEZGODNOŚCI Z PRAWEM PRAWOMOCNEGO WYROKU

Grażyna Hamerla

Prokuratura Okręgowa w Lublinie

Streszczenie. Przedmiotem artykułu jest analiza wybranych przepisów regulujących skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, wprowadzonych do postępowania cywilnego w związku z nowelizacją kodeksu cywilnego dotyczącą odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną działaniem niezgodnym z prawem przy wykonywaniu władzy publicznej. Autorka prezentuje poglądy dominujące w doktrynie i orzecznictwie określające cechę prawną skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, jej elementy konstrukcyjne, wykładnię zawartego w art. 424¹ § 1 k.p.c. pojęcia „niezgodności z prawem”. Wskazuje także instytucje przybliżające w porządku krajowym, instytucje wspólnotowe.

Słowa kluczowe: skarga, niezgodność z prawem, prawomocny wyrok, Skarb Państwa

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, wprowadzona do polskiej procedury cywilnej ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawa o ustroju sądów powszechnych¹, znowelizowana ustawą z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze² w związku z wymuszonymi przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r.³ nowymi unormowaniami odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie organów władzy publicznej. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 417 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny rozumiany w ten sposób, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności, jest zgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast art. 418 kodeksu cywilnego jest niezgodny z art. 77 ust. 1 i nie jest niezgodny z art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „każdy obywatel ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej”.

¹ Dz. U. z 2005 r. nr 13, poz. 98.

² Dz. U. z 2010 r. nr 155, poz. 1037.

³ OTK 2001, nr 8 poz. 256.

Pojęcie „władzy publicznej” w rozumieniu tego przepisu obejmuje wszystkie władze w sensie konstytucyjnym – ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Natomiast nazwa „organ” władzy publicznej oznacza instytucję, strukturę organizacyjną, jednostkę władzy publicznej, z której działalnością wiąże się wyrządzenie szkody, nie zaś organ osoby prawnej w kategoriach prawa cywilnego. Odpowiedzialność oparta na tym przepisie obciąża strukturę (instytucję), a nie osoby z nią związane (jej funkcjonariuszy). Podstawowe znaczenie ma ustalenie, czy działanie organu władzy publicznej związane jest z realizacją jego prerogatyw. Pojęcie „działania” organu władzy publicznej nie zostało konstytucyjnie zdefiniowane i obejmuje zachowania czynne tego organu, w ramach których mieszczą się zarówno indywidualne rozstrzygnięcia, jak i zaniechania, dotyczące tych sytuacji, w których obowiązek określonego działania jest skonkretyzowany w przepisie prawa w taki sposób, że można ustalić, na czym konkretnie zachowanie organu władzy publicznej miałyby polegać, aby do szkody nie doszło. Obowiązek naprawienia szkody powstaje tylko wówczas, gdy działanie organu władzy publicznej jest „niezgodne z prawem”. Pojęcie „działanie niezgodne z prawem” należy rozumieć jako zaprzeczenie zachowania uwzględnianego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej; zaś „niezgodność z prawem”, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87–94 Konstytucji)⁴.

Treść art. 77 ust. 1 Konstytucji jest na tyle niedookreślona, że nie daje podstaw do wywodzenia z niego roszczeń cywilnoprawnych. Usunięcie art. 418 k.c. z porządku prawnego spowodowało, że podstawą odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wynikłą z wydania orzeczenia w przypadkach objętych dotychczas hipotezą art. 418 k.c. stał się art. 417 k.c. rozumiany zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., czyli z pominięciem, w wyprowadzanej z niego normie, przesłanki winy funkcjonariusz państwowego⁵.

Przepis art. 417¹§ 2 k.c., wprowadzony ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw⁶ stanowi, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Tym właściwym postępowaniem jest m.in. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku.

Skarga ta przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, także od prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysłu-

⁴ Tamże.

⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 2010 r., I CSK 328/09, LEX nr 583726.

gujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych (art. 424¹ k.p.c.).

Zatem skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku przysługuje, gdy łączne spełnione są cztery przesłanki wymienione w art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c., a mianowicie: wydanie prawomocnego wyroku przez sąd drugiej instancji (wyjątek § 2 art. 424¹ k.p.k.), wyrządzenie stronie szkody przez wydanie zaskarżonego wyroku, związek przyczynowy między wydaniem wyroku a powstaniem szkody, brak możliwości zmiany lub uchylenia zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych (w chwili orzekania co do tej skargi, jak i w przeszłości).

Zgodnie z art. 424⁶ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna zawierać szereg elementów konstrukcyjnych, do których należą: oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części; przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie; wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny; uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy; wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto – gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 – że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi, wnioszek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem. Ponadto skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego. Do skargi – oprócz jej odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom – dołącza się dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego. Za wyjątkowy wypadek, o którym mowa w art. 424¹ § 2 k.p.c. można uznać np. nieskorzystanie przez stronę z przysługującego jej środka zaskarżenia z powodu ciężkiej choroby, katastrofy, klęski żywiołowej lub błędnej informacji udzielonej przez pracownika Sądu, nie jest nim natomiast sytuacja, w której strona nie skorzystała ze środka odwoławczego, choć nie istniały w tym zakresie żadne obiektywne przeszkody, jak np. subiektywne przekonanie strony, iż środek ten nie przyniesie zamierzonego skutku⁷.

Orzeczenie staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co od niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. Orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i inne organy państwowe, a w wypadkach przewidzianych w ustawie także inne osoby. Orzeczenie prawomocne pociąga za sobą tę konsekwencję, że nikt nie może skutecznie negować faktu istnienia orzeczenia i jego okolicznej treści. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej (*res iudicata*) tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Powaga rzeczy osądzonej przejawia się w określonej

⁶ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r., I BU 9/11, LEX nr 1135986.

⁷ Postanowienie SN z dnia 18 kwietnia 2012 r., I CNP 68/11, LEX nr 1157596.

mocy (walorze) samego wyroku i wszystkich jego skutkach prawo-materialnych i procesowych⁸.

Granice czasowe powagi rzeczy osądzonej wiążą się z zagadnieniem prekluzji materiału procesowego (faktycznego). W teorii procesu cywilnego obowiązuje powszechna zasada, że wszelkie braki czynności procesowych sanuje prawomocność. Likwiduje ona stan sporu co do twierdzeń stron oraz konsumuje czynności procesowe stron i sądu. Prekluzja jako skutek prawomocności nie niweczy jednak czynności wadliwych obarczonych tak rażącymi wadami, że dają one podstawę do wniesienia skargi o wznowienie albo rewizji nadzwyczajnej. Nie ulegają zatem prekluzji czynności stanowiące podstawę wznowienia lub innego środka obalającego prawomocność i rewizji nadzwyczajnej⁹.

Cecha prawna skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest kwestią sporną w doktrynie.

W uzasadnieniu rządowego projektu ustawy, dotyczącego uregulowania zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku zaliczona została do nadzwyczajnych środków odwoławczych, stanowiąc ze skargą kasacyjną dopełniający się system kontroli legalności orzeczeń¹⁰.

Przepisy regulujące skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku zostały umieszczone w dziale VIII księgi pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego, po regulacji dotyczącej środków zaskarżenia orzeczeń sądowych.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest instytucją nową w prawie polskim, natomiast w ustawodawstwie europejskim przypomina niemiecką skargę z § 826 BGB, zaliczaną do materialno-prawnych środków zwalczających prawomocność i znaną w Niemczech już po pierwszej wojnie światowej, kiedy zaczęto uważać, że podstawy wznowienia postępowania ujęte są za wąsko, szczególnie podstawy restytucyjne, które zostały szczegółowo rozpracowane przez bujne orzecznictwo i glosatorów.

Skarga ta porównywana jest także do francuskiej tzw. kasacji w obronie prawa, która przysługuje od orzeczenia każdej instancji, a jej nadrzędnym celem jest wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczenia sprzecznego z prawem poprzez usunięcie niejasności i zapewnienie porządku publicznego, legitymacja zaś do jej wniesienia przysługuje stronom w ściśle określonym terminie, i Prokuratorowi przy Sądzie Kasacyjnym, który działa wyłącznie w obronie porządku publicznego.

⁸ K. Piasecki, *Prawomocność orzeczeń w sprawach cywilnych*, w: *Wielka encyklopedia prawa*, Wyd. Prawo i Praktyka Gospodarcza, wyd. II, 2005, s. 761.

⁹ M. Sawczuk, *Ponowne orzekanie w sprawie prawomocnie osądzonej*, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1975, s. 19.

¹⁰ Uzasadnienie projektu ustawy, druk sejmowy nr 2696 (dostępny na stronie www.sejm.gov.pl)

Według T. Erecińskiego, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku można umieścić w tym nurcie teorii prawa procesowego, który widzi w dopuszczalności powództwa o zmianę prawomocnego orzeczenia wyjątek od mocy wiążącej powagi rzeczy osądzonej wyroku sądu, poddyktowany względami słuszności¹¹.

Przeciwko materialno-prawnym środkom usuwania prawomocności wyowiada się L. Rosenberg i B. Wiczorek. Natomiast za rozszerzeniem podstaw restytucji bez zmian przepisów o wznowieniu postępowania i bez zastosowania § 826 BGB opowiada się F. Gaul¹².

Mieczysław Sawczuk i Piotr Osowy uznają, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku ma właściwości prawnego, nadzorczego środka; który nie jest środkiem konkurencyjnym w stosunku do skargi kasacyjnej, a nadto nie może jej zastępować, wyprzedzać ani uzupełniać¹³.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 lipca 2011 r., SK 49/08 stwierdził, iż skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie jest środkiem służącym do zmiany prawomocnego orzeczenia, lecz samodzielnym, autonomicznym instrumentem badania legalności działalności orzeczniczej sądów powszechnych, służący jednostce zmierzającej dochodzić wynagrodzenia szkody, o jakiej mowa w art. 77 Konstytucji. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego charakter prawny skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest zasadniczo różny od charakteru skargi kasacyjnej, która stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia mający na celu wzruszenie, a przez to zmianę prawomocnych orzeczeń w interesie nie tyle stron, co przede wszystkim jurysprudencji, a zarazem służy sprawowaniu nadzoru przez Sąd Najwyższy nad orzecznictwem sądów powszechnych. Celem procesowym skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie jest jego wzruszenie, ale uznanie, że jest on sprzeczny z prawem na skutek naruszenia prawa materialnego bądź przepisów postępowania. Cechą charakterystyczną tej skargi jest to, że pomimo stwierdzenia przez sąd niezgodności z prawem prawomocnego wyroku co do zasady nie nastąpią żadne modyfikacje w zakresie zapadłego wcześniej rozstrzygnięcia. Sytuacja procesowa stron zakończonego prawomocnie postępowania pozostaje niezmienną¹⁴. Orzeczenie Sądu Najwyższego uwzględniające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku stanowi prejudykant umożliwiający dochodzenie w oddziel-

¹¹ T. Ereciński, *Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia*, w: *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Stanisławowi Sołtysińskiemu*, Poznań 2005, s. 1010.

¹² H.F. Gaul, *Die Grundlagen des Wiederaufnahmerechts Und die Ausdehnung der Wiederaufnahmegründe*, 1956, m.in. ss. 37 in, 42 in, 44, 67 in.

¹³ P. Osowy, M. Sawczuk, *Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia*, w: *Wielka encyklopedia prawa*, Wyd. Prawo i Praktyka Gospodarcza, wyd. II, 2005, s. 937.

¹⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 lipca 2011 r., SK 49/08, OTK-A 2011/6/55, Dz. U. z 2011, nr 153, poz. 912.

nym postępowaniu naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu państwa.

Niezgodność orzeczenie z prawem, powodująca odpowiedzialność odszkodowawczą państwa, musi polegać na oczywistej obrazie prawa. Nie jest nią natomiast wybór jednej z możliwych interpretacji przepisów prawa, choćby *a posteriori* okazała się nieprawidłowa. Niezgodność prawomocnego orzeczenia z prawem może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Orzeczenie niezgodne z prawem, to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności¹⁵.

Przy wykładni pojęcia „niezgodności z prawem” należy uwzględnić istotę i sens odpowiedzialności państwa przewidzianej w art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 77 Konstytucji oraz naturę władzy sądowniczej. Swobodna ocena sędziego wynika bowiem nie tylko z jej istoty, ale często z pojęć nieokreślonych, czy klauzul generalnych¹⁶. Stwierdzenie bezprawności prawomocnego wyroku nie może nastąpić bez sięgnięcia do istoty władzy sądowniczej, polegającej na tym, że sędzia orzeka w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, kierując się nie tylko obowiązującym prawem, ale także własnym sumieniem i przysługującą mu swobodą w ocenie prawa i faktów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia¹⁷. Przy postrzeganiu uznania prawomocnego orzeczenia za niezgodne z prawem w kontekście niezawisłości sędziowskiej ważne jest to, aby sąd działał *lege artis*, tzn. aby zarówno dokonana wykładnia prawa, jak i przeprowadzenie dowodów i ich ocena były zgodne z zasadami sztuki prawniczej¹⁸. „Obowiązujące prawo” to nie tylko tekst normatywny, ale także jego wykładnia, bo w istocie każdy przepis podlega wykładni. Można więc przyjąć, że obowiązujące, respektowane powszechnie prawo zostaje ukształtowane w wyniku wykładni¹⁹. Prawomocne orzeczenie oparte na wykładni „obowiązującej” w chwili jego wydania, zmiennej przez ustalenie odmiennej interpretacji przepisów w późniejszym orzecznictwie, także w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego nie jest z tego powodu niezgodne z prawem²⁰. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem

¹⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CNP 95/09, LEX nr 603893.

¹⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I CNP 16/10, LEX nr 950711.

¹⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I CNP 4/10, LEX nr 707842.

¹⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2009 r., V CNP 16/09, LEX nr 627235.

¹⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2009 r., II BP 5/08, LEX nr 784186.

²⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CNP 26/09, LEX nr 737265.

nie może być traktowana jako normalny środek prowadzący do odwołania roszczeń odszkodowawczych od Państwa w odniesieniu do każdego wadliwego wyroku, musi mieć charakter ekstraordynaryjny²¹.

Skarga jest bezpośrednio powiązana z art. 417 § 1 k.c. i art. 417¹ § 2 k.c. bowiem stanowi podstawę do dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa.

Z art. 417¹ § 2 k.c. wynika, że w postępowaniu odszkodowawczym sąd nie może samodzielnie dokonywać ustaleń prejudykalnych, a wystąpienie z roszczeniem odszkodowawczym powinni być poprzedzone rozstrzygnięciem właściwego organu. Jedynie w wypadkach prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych (art. 424^{1b} k.p.c.)²².

W skardze należy wskazać rozmiar szkody, jaką spowodował niezgodny z prawem wyrok sądu. Fakt wyrządzenia szkody należy przynajmniej uprawdopodobnić poprzez złożenie przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła – ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru oraz uwiarygodnienie tego twierdzenia przez powołanie uprawdopodobniających je faktów i dowodów. Uprawdopodobnienie musi zachować walor wiarygodności, by zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, ze wskazanych w skardze faktów dotyczących czasu wyrządzenia szkody, jej postaci, związku doznanego uszczerbku z wydaniem orzeczenia, którego skarga dotyczy, możliwe było rozeznanie co do podstawowej przesłanki skargi²³. Koszty poniesione przed wydaniem zaskarżonego wyroku²⁴ ani koszty procesu, którymi strona została obciążona w kwestionowanym w skardze orzeczeniu, nawet gdyby zostały uiszczone przed wniesieniem skargi²⁵, nie stanowią szkody w rozumieniu art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Użycie trybu dokonanego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. i art. 424¹ § 1 k.p.c. nakazuje przyjąć, że chodzi o szkodę, która już nastąpiła, a nie szkodę hipotetyczną, zagrażającą w przyszłości. Przesłanką dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia jest istnienie szkody w chwili wnoszenia skargi, a nie możliwości wystąpienia szkody w przyszłości²⁶.

Nie ulega natomiast wątpliwości, że ustalony w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., sygn. SK 18/00 kierunek wykładni art. 417 k.c., jest zgodny z uregulowaniem konstytucyjnym i odpowiada wyraźnie tenden-

²¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I BP 4/10, LEX nr 785671.

²² Wyrok Sąd Apelacyjny we Wrocławiu z dnia 10 lutego 2012 r., I ACa 1418/11, LEX nr 1130075.

²³ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II BP 15/09, LEX nr 602212.

²⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009 r., IV CNP 54/09, LEX nr 852573.

²⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2008 r., I CNP 47/08, LEX nr 637698.

²⁶ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2009 r., II BP 12/08, LEX nr 784189.

cjon występującym w krajach europejskich oraz kształtującej się współcześnie koncepcji odpowiedzialności władzy publicznej. Wskazują na to jednoznacznie zarówno postanowienia zawarte w rekomendacjach Rady Europy z 1984 r. o odpowiedzialności władzy publicznej²⁷, jak i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu²⁸, w którym przyjmuje się szeroko odpowiedzialność państwa za działania (zaniechania, w tym także legislacyjne) niezgodne z regulacjami prawa wspólnotowego.

Mechanizmy ujednolicenia wskazane w pracy pt. „Europejskie prawo sądowe cywilne *in statu nascendi*” mogą okazać się pożyteczne w przystosowaniu prawa sądowego polskiego do europejskiego, jaki przedstawione w niej teorie modeli w ujęciu S. Włodyki, o czym pisze Mieczysław Sawczuk²⁹.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem obowiązuje w polskim porządku prawnym już kilka lat nadal jest niejasna i bogata w problemy. Natomiast pozytywnie wpływa na zbliżenie (harmonizację) prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej.

COMPLAINT ABOUT FINDING ILLEGALITY OF THE VALID JUDGMENT

Summary. The article presents analysis of selected regulations applying to the complaint about finding illegality of the valid judgment introducing into civil proceedings in connection with amendment of the civil code concerning liability of the State Treasury for causing damage of illegality action in exercising public authorities. The Author presents views dominating in the doctrine and judicial decisions defining legal characteristics of the complaint about finding illegality of the valid judgment, its constructive elements, interpretation of the „illegality” definition included in the article 424¹ § 1 of the code of civil proceedings. The Author shows also the approximating institutions in domestic order, community institutions.

Key words: complaint, illegality, valid judgment, the State Treasury

---

²⁷ OTK 2001, nr 8 poz. 256.

²⁸ Tamże.

²⁹ M. Sawczuk, *Wyzwania płynące z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu w dziedzinie prawa sądowego cywilnego*, *Studia Iuridica Lublinensia* 2003, 2.